

ZİHİN

FELSEFESİ

(RUH-BEDEN PROBLEMİ)

Zihnın nasıl işlediği hakkında hiçbir bilgi yoktur. Zihnın nasıl işlediği konusunda bir açıklama yapmak oldukça güçtür onun nasıl olduğunu bilmediğimiz için.

Kurallar zaten kendiliğinden zihinde mevcuttur.

Kesin olan bilgi mutlaka zihne dayanmalıdır. Evrensel bilgi apriori kaynaklı bilgidir.

Galileo: “Gerçek fizik apriori’dir” deney olmaksızın yani mantığa uygun olarak da evrensel bilgiye ulaşmak mümkündür, demek ister.

Evren ile insan zihni aynı çalışır. Ama neden, nasıl olduğu problemdir.

Zihindeki kurallar ile evren aynı çalışır:

Makrokozmoz (kâinat/evren)	Mikrokozmoz
(insan/küçük evren)	

Bu iki evren işlerlik açısından aynı kurallara bağlıdır, ama neden aynı kurallar olduğu problemdir.

Tarih insan olanaklarının sergilendiği yerdir. Bundan dolayı tarih ile insanın işlerliği öğrenilir.

Zihin konusu ruh ve beden ilişkisi konusuna dayanır.

Platon'un hakikati duyuların deęil de, dűşűnűlenlerin
dűnyasında gűrmesinin nedeni nedir?

İde = tűmel = kanun

İnsanın doğanın zorunluluğu dışında bir yanının
olduğunu fark ettiği için.

Zihnin kendisi değil işlevi ۆnemlidir felsefe için.

İdeler tek tek řeylerin dıřındadır. (dűşűnűlenler ve
gűrűnenler ayrımı yapmaya yarar.) bařka bir deyiřle:
dűşűnűlenler ve gűrűnenler diye bir ayrıma
gidilmesinin nedeni idelerin şeylerin dışında
olmasıdır.

Dűşűnűlenler kısmındaki iřlevsellięi icra eden yere zihin
denir. İdeler şeylerden bağımsızdır. (ideler şeylerden
bağımsız ise ve o bağımsızlığın da bir yere ait olması

gerekirse, bu yer de bedenden bağımsız ise eğer,
öyleyse bu yer beden gibi ölümlü, sonlu olmamalıdır.)

Maddi olmayan ideler maddi olan bedenle nasıl ilişki
kurar? Bu ancak ve ancak insanın maddi olmayan bir
yönünün olması ile mümkündür. Yani ancak ruh ile
mümkündür.

Zihin, ruhun bir yeteneğidir.

Platon'da düşünülenler ve görünenler ayrımının
zorunluluğu, ruh ve beden gibi iki ayrı tözün kabulüne
kadar gidiyor.

Zihnimiz ideleri idrak ediyorsa, onunda ideler gibi
ölümsüz olması gerekir. (eğer bir yanımız idrak
edebiliyorsa ideleri onunda ideler gibi ölümsüz olması
gerekir.)

Descartes,

Düşünüyorum...

Var olmasam düşünebilir miyim? Düşünemezdim...

Düşünüyorum öyleyse varım demek ki...

Düşünmek varlığın nedeni değildir, varlığı tespit etmenin bir yoludur.

Zihnin yapısıyla ilgili keşifler, doğal yani bilimsel keşiflerden daha kesindirler. Çünkü doğada bulunan bilimselliğin keşfine karar veren de yine zihnin kendisidir. İnsan zihnine dayanan bilginin kendisi, zihnin bizatihi kendisi kadar kesin değildir.

Platon'dan önceki doğa filozoflarının tartışmaları neden üzerinedir.

Zihin konusu ile ilk izlenimlere biz Platon'da rastlamaktayız.

Zihin ile ilgili iki temel problem vardır:

Ruh-beden ilişkisi problemi?

Ruhun mahiyeti

(yapısı) nedir problemi?

Birçok kabiliyeti olmasına rağmen kendisi "TEK" olan varlık ya da yetenek nedir? Elbette ki bu ruh'tur.

Ruhta bulunan bütün kabiliyetler ve yetenekler tektir.

Ruh tektir. Ruhtaki çokluklar yeteneklerle ilgili

çokluklardır. Ruhun kendisi, yapısı itibariyle tek'tir.

Örneğin güneşten ışık, ısı ve rengin geldiğini

düşünüyoruz, fakat her üç özelliğe aslında ışıktır, yani tekliktir.

Ruhtaki teklikten kasıt, bölünemez olmasındandır. Peki,
ama neden ölümsüz olmak için tek'lik şarttır. Bu
nokta problemdir, bilinmiyor...

Ruhta tekliğin olması ölümsüzlüğün nedenidir. Çünkü
tek olan parçalanmaz ve dağılmaz.

Bizim ölmemizin sebebi parçalanabiliyor ve dağılabiliyor
olmamızdan kaynaklanmaktadır. Fakat ruhta böyle bir
özellik yoktur. Çünkü o asla parçalanmaz ve dağılmaz,
tektir.

İnsanın iki özelliği vardır:

1- Tek

2- Bileşik

Teklikten kasıt ben'dir, ruh'tur.

Bileşiklikten kasıt bedenimizdir.

İnsanın doğumundan ölümüne kadar sürekli olarak bedeni, yapısı, görünüşü değişir değil mi? Fakat insanın özü, yani insanda değişmeyen bir şeylerde vardır değil mi? Onu o yapan asıl öz değişmezdir.

İnsanın karakterinin değişmemesinin nedeni, insanda değişmeyen, sabit olan bir tarafının olmasından dolaydır.

Zihin, bendenden bağımsızdır.

Ruh'tan kasıt ben'dir.

Bir şeyin varlığı tüm şartların varlığıyla, bir şeyin yokluğu bir şartın varlığıyla mümkündür.

Zihin felsefesinin temel problemi: ruh-beden ilişkisi alanında var olanı bulmadır.

İnsan etrafına bakınca üç şey görür: 1- Madde 2-

Hayat 3- Zihin

Madde nedir?

Duyularımızla idrak edilen maddedir dersek bu tanım eksik kalır. Genel olarak madde kütleleri ve hacmi olan şeyler olarak tanımlanır.

Madde tanecikli yapıdadır, cansızdır, şuursuzdur ve edilgendir.

Hayat (Canlılık) nedir?

Hayat, her parçası bütünü için çalışan sistemdir. Canlıda teklik vardır.

Zihin nedir?

Kısaca zihin, düşünmenin gerçekleştiği yerdir. Zihin faaliyeti fizyolojik olayların bittiği yerde başlar.

Zihin faaliyeti mental faaliyettir.

Düşünme nasıl oluşur hakkında hiçbir bilgimiz yoktur.

Zihin faaliyeti aynı zamanda değerlendirme,
anlamlandırmadır.

Zihin faaliyetinin olması demek, fizyolojik olayların
dışında bir başka özelliğin (iç dünyanın olmasının
gerekliliği) olması anlamına gelir.

İbn Sina der ki: “iç dünyayı anlamlandırmak, var
olduğunun farkına varmak için zihin yeterlidir. Bir
insanın bütün duyuları iptal olsa dahi, o insan var
olduğunu bilir; çünkü onun var olduğuna karar veren
zihindir.”

Zihnin fizyolojik uyarıların farkında olunmasına ise
şuur denir.

Şuur; hayvanların zihin yeteneklerinin bittiği yerdir.

Başka bir deyişle şuur; farkında olmaktır.

Bizim bildiğimiz anlamda hayvanlarda zihin yoktur,

ancak farkında olduğunu gösteren bir merkez vardır.

İçgüdü: hayvan ya da insandaki davranışın nedeni

değildir; Sadece o davranışa verilen bir isimdir. İçgüdü

davranış türünün isimlendirilmesidir.

Farkında olduğunun farkında olmak akla karşılık gelir.

Yalnızca farkında olmak şuurdur. Akıl, farkında

olduğunun farkında olmaktır.

Şuur ve akılda ortaya çıkan bir sonuç vardır: ikisinde bir

iç dünyanın olduğunun varlığı.

Değerlendirme: gelen bilgiyi kategorize etmek.

Anlamlandırma: felsefe bir anlamlandırma faaliyetidir.

Anlamada mutlaka mantıki süreç işler.

Akıl bir tür sınırlayandır. (işlevi sınırlayandır.) akıl hangi

anlamda sınırlayandır? İhtimalleri bire indirme; hayali,

şeylerden arındırma. Yani akıl ile hayali birbirine

kariştirmama anlamında bir sınırlama bu.

Mantıksal süreç olmadan anlama olmaz.

Zihni, doğru düşünmeyi anlamanın en önemli

kriterlerinden biri mümkün ve vaki (olası) 'dir.

Örnek: Güneşin doğması

İç dünya – dış dünya ilişkisi problemi?

Descartes'te kesin bir şekilde ortaya çıkıyor "düalizm".

Aristoteles'e göre, insanda her şey bedende gerçekleşir.

Ruh, beden formudur.

Descartes'e göre, insanın psikolojik yönü ayrı bir yöndür. Ruh, bedenden farklı bir tözdür.

Natüralizm:

Natüralizmin en büyük ve ilk temsilcisi Aristoteles'tir.

Onda düalizmin tam tersi olarak, insanın maddi olmayan bir yönü yoktur. Ruhun varlığını kabul eder, fakat ruh ona göre; beden formudur. Ruhun ezeliyetini kabul etmez. Çünkü ona göre, Platon'un maddi nesnelere dışına çıkardığı ezeli-ebedi ideler şeylerin içindedir ve dolayısıyla ezeli-ebedi değildir. İde, nesnelere sınırlıdır onda.

Ruh, bedenin formudur. Aristoteles

Canlılık bir kapasitedir. Görünüşün dışında bir şeyler barındırmak anlamında. Teklik canlılığın en temel ortak özelliğidir. Aristoteles, maddi olmayan düşünceleri içeren tüm ifadeleri, faaliyetleri beynin çalışma mekanizmasına bağlar. Platon ve Descartes onun tam tersi maddi olmayan bir yapıyı savunurken; o, onların ruha atfettiği tüm özellikleri yalnızca beynin bir işlevi olarak tanımlar.

Ona göre canlılık, tamamı ile beyne aittir.

Canlılığı zorunluluğu kılan nedir? O, canlılıkla ilgili tüm özellikleri kapasite ile ifade eder. Canlılık ona göre bulunduğu halden başka türlü bir kapasiteye sahip olmaktır. Örneğin, elmanın çekirdeğinde ağacın canlılığını barındırması gibi

Aristoteles bu nokta da problem yaşar: bu kapasitenin o canlılıkta var olmasının nedeni hakkında hiçbir açıklama getirmez.

Düalizm:

Düalizm en temel anlamıyla Platon ve Descartes'teki ruh-beden problemdir.

Düalizm: insanın maddi yanının yanında bir de maddi olmayan bir yanının olduğunu da savunur. (ruh-beden, her ikisini de kabul eder.)

Platon'da ruh kavramına neden ihtiyaç vardır? Ezeli-ebedi idelerin gerekliliğinin sonucu olarak, insanın değişmeyen, ölümsüz bir tarafının olması zorunludur.

Bu ideleri fark etmek içindir.

İnsan ezeli-ebedi ideleri bilebilir, fakat ideler; ezeli ve ebedi olduğu için onları gölgeler olan nesnelere, değişen ve gerçek olmayan görülenler bilemez. İnsan bedeni de değişebilen bir nesne olduğundan, o halde insanda beden dışında ideleri fark edebilen değişmeyen bir yan (taraf) olmak zorundadır. İşte bu da ruh'tur.

Zihin dediğimiz şey, insanın maddi olmayan tarafıdır.

İnsanda ruh vardır ve ruh maddi yapıda değildir.

Zihinde ruha aittir. Platon'a göre ruhun işlevi düşünmektir.

Descartes'te Platon gibi insanın ruh ve bedene sahip olduğunu düşünür. Descartes'e göre ruh ve beden,

birbirinden farklı ve birbirine indirgenemez iki ayrı tözdür.

Düalizm en temel anlamıyla Platon ve Descartes'e dayanır. Bunun dışındaki tüm düalist filozofların düşünceleri, bu iki filozofun düşünceleri çerçevesinde gelişir.

Zihin problemini çözmek demek, canlılığı çözmek demektir.

Zihin probleminin olduğu her yerde, canlılık problemi de vardır.

Ruhun varlığını duygularla bilebiliriz.

Beyin refleksif davranışların kontrol mekanizması yani merkezidir. Ancak bu merkezin mekanizmasının

nedeni problemdir. (bedenin iç organları omuriliğe, dış organları da beyne bağlıdır.) beynin içinde davranışları, hareketleri kontrol eden bir merkez vardır, fakat bu merkezin, mekanizmasının nedeni problemdir, bilinmiyor.

Beyin ile zihin arasında nasıl bir ilişki var? Beyin ile zihni bir kabul edersek, yani insanın maddi olmayan bir yanını kabul etmezsek, sonuç olarak insanın robottan farksız olmadığını varsaymış oluruz. Beynin bedeni kontrol etmesinin dışında, bir mekanizma vardır. İnsanın hareketleri sadece beyne tabi kılındığında bir programdan farkı kalmamaktadır. Fakat insanda bir programdan çok daha fazlası olduğu apaçıktır. Bunun

dışında başka bir özelliği kabul etmezsek insanda,
onun hayvandan farkı kalmazdı.

Beyinde organların hareket ettirici merkezleri vardır.

Fakat kaynağı Platon ve Descartes'i haklı kılar.

İnsan nedir?

1- İnsan duyguları olan bir varlıktır.

Duygu nedir? Duyguların fizyolojik karşılıkları yoktur.

Duygu: haz ve acılarla kendini belli eden

yeteneklerdir. İnsanın duyguları sınırsızdır.

2- İnsan ve haz ve acıları olan bir canlıdır. Canlı nedir?

Canlılığın olması için haz ve acı şart değildir, fakat haz

ve acı varsa orada mutlaka canlılık da vardır.

Duygular bütünü insanı ifade eder. Tek tek duygular bağlamında insan ele alınamaz. Tüm duyguların genel ifadesi insana karşılık gelir.

Canlılık, henüz tam anlamıyla tarif edilmiş değildir.

3- İnsan: düşünen, haz ve acılarla ilgili bir canlıdır diyebiliriz.

Haz ve acılar duygular kadardır. Duygular sınırsızdır.

(her bir duygu sınırsız olduğu gibi, insandaki duygu sayısı da sınırsızdır.)

4- İnsan, duygusal olarak sınırsızdır.

Hayvan duygusal olarak sınırlıdır.

İnsan: düşünen, sınırsız duygulara sahip (haz ve acı), iradeli bir canlıdır.

İnsan daha hür iradelidir. İnsanın duygularının sınırsız olmasının nedeni nedir? İnsanın duygularının sınırsız olmasının nedeni akıldır ve insanın daha çok ihtiyaç sahibi olmasındandır. Asıl neden akıldır.

Hayvanların duygularının sınırlı olmasının nedeni nedir?

Hayvanlarda akıl yoktur, yalnızca şuur vardır ve ihtiyaçları bellidir. (hayvanların az ihtiyacı vardır, karşılanabilir)

İnsanın iki yönü vardır: maddi (beden) ve maddi olmayan (ruh). Bu problemleri çözmek açısından daha yararlıdır. İnsanın maddi olmayan yönünü kabul etmeyenler, ruha ait özellikleri de yadsırlar, doğal olarak da duyguları da yok sayarlar. Maddi olmayan

bir yönü kabul etmezsek insanda, insanın hayvandan farkı kalmaz.

Zihin nedir: zihnin kendisi değil, işlevi felsefe için

önemlidir. Zihin, değerlendirme ve anlamlandırmanın gerçekleştiği yerdir. Zihni ancak işlevlerinden dolayı bilebiliriz. Zihin düşünmenin gerçekleştiği yerdir. Zihin faaliyeti fizyolojik olayların bittiği yerde başlar.

Zihnin yetenekleri nedir: düşünme, değerlendirme vs.

Platon ruhu ispatlamaya neden ihtiyaç duymuştur: ezeli ve ebedi ideleri anlamlandırmak için Platon ruha ihtiyaç duyar.

Aristoteles'in ve Platon'un ruh anlayışları: Platon'da ruh ile beden iç içedir fakat ayrı varlıklardır. Aristo'da ise ruh ile beden bir aynı şeydir. Platon, ruh insani ya

da hayvani varlıkların içinde fakat onlardan ayrıdır.

Aristoteles, ruh beden formudur.

Platon'a göre ideler şeylerin dışındadır; Aristoteles'e

göre ideler şeylerin içindedir.

Aristoteles, doğa öncesi filozoflar eleştirisi kısmında,

doğa öncesi filozofların fail ile maddesel nedeni

birbirine karıştırdıklarını, dolayısıyla fail nedeni

maddesel neden içinde aramak gibi büyük bir hataya

düşüklerini söyler. Fakat kendisi, onun ruh anlayışına

bakacak olursak; fail nedeni, maddesel nedenle

sınırladığını görmekteyiz.

Zihin felsefesine neden ihtiyaç vardır: doğru düşünmeyi

ele almak, elimizde mevcut olan malzemenin kriterini

belirlemek ve zihin ile ilgili problemleri çözümllemek için.

İnsan diğer bütün canlılardan farklı olarak ekstra bir zihne sahiptir. İnsanda, canlılığın, şuurun, şeklin...

Ötesinde ve çok daha fazlası vardır. Yani insanı diğer bütün canlılardan (varlıklardan) ayıran bir özellik vardır: o da zihindir.

Evrenselliğin şartı nedir: evrenselliğin, genel-geçerliliğin temel şartı, herkesçe kabul edilir olmayı gerektirir. Bu da ancak apriori bilgi ile mümkündür. Apriori bilgi, zihnin içindedir ve açıklaması kendi içinde bulunan bilgidir.

Sokrates ve Sokrates sonrası filozoflarda bilginin görünenlerle sınırlı olmadığı anlaşılmıştır.

İnsan zihni ile evren aynı çalışır. Hegel'in felsefesi tamamen bundan oluşur.

Platon'un hakikati duyuların dışında görmesinin nedeni nedir: 1- Duyular bizi aldattığı için, 2- Şeyler değiştiği için (duyuların konusu olan her Şey değişir, oysaki hakikat sabit yani değişmeyenin bilgisidir.)

Hakikat neden duyuların bilgisi değildir: hakikat bilginin konusudur, bilgi ise tümellerin konusudur.

Zihinsel keşifler bilimsel keşiflerden daha kesindir.

Çünkü bilimsel bilginin kesinliğine de karar veren zihnin kendisidir. Dilthey, tin bilimlerini bilimsel bir temele oturtmaya çalışır. Ona göre, tin bilimleri doğa bilimlerinden daha kesindir. Çünkü bilimin kendisine,

evrenselliğine de karar veren insandır, yani zihnin kendisidir.

Platon ruhun ölümsüzlüğü konusunda ne der: ideler ezeli-ebedi olduğu için onları kavrayacak olan yapı da (ruhta) ezeli-ebedi olmak durumundadır. Yani ruhun ideleri bilebilmesi için ölümsüz olması gerekmektedir. İnsanın ezeli-ebedi ideleri bilebilen maddi olmayan bir aynı olmak zorundadır. Bu da ruhtur.

Ruhumuzun neden ölümsüz olduğuyla ilgili hiçbir şey söylemiyor Platon. Yalnızca, ideleri bilebilmek için ezeli-ebedi, maddi olmayan bir yanımızın olması gerektiğini söyler.

Ruh'ta teklik ne demektir: teklik basitlik anlamında olan bir tekliktir. Yani parçalanmayan, bölünmeyen ve

dağılmayan anlamındadır. Ruhtan bahseden bütün filozofların ortak özelliği tekliktir. Teklikten kasıt, ruhun ölümsüzlüğünü ispatlamak içindir. Tekliğin mantıki sonucu ezeli-ebedi oluşudur. Teklik ölümsüzlüğe denk geldiği için, maddesi azaldıkça bir canlının ömrü artar, yani ölümsüzlüğü artar. Canlılık özelliği en şiddetli olanlar en küçüklerdir.

Organların hedefi tek olan mekanizmaya canlılık denir.

Zihin faaliyetinin, değerlendirmenin ve

anlamlandırmanın anlamlı olması demek: insanın fizyolojik (maddesel) özelliklerinin dışında maddi olmayan bir yanının olması demektir.

Bu düşünceye göre evrim olamaz, zihin evrim geçiremez.

Anladım demek ne demektir: aklın mantıki süreç içinde
düşündüğünü söylemektir.

Ruhun varlığını duygulardan, iç dünyadan bilebiliriz.

Zihin felsefesi insana ait olanı çözmedir.

Ruh nedir? Maddi olmayandır. → Maddi olmayan
nedir?

“Varlık tek kategoriye indirgenemez.”

Dolayısıyla da maddi olmayanda varlığın bir
kategorisidir.

Madde nedir? Madde de tek kategoriye indirgenemez.

Mıknatıs ile demir arasında bir hareket vardır, fakat duyulara hitap etmez. Duyulara hitap eden taraf, o işin sonucudur.

Biz bazı madde dediğimiz şeyleri sonuçları ile idrak ediyoruz, yani akıl ile kavriyoruz.

Varlığını keşfediyoruz, varlığı anlıyoruz ama duyularımızla değil, akılla idrak ederiz.

Hayle ile finons arasında üç konuşma → Berkeley

Bir şeyi sonuçlarından dolayı bilmek demek, akılla bilmek demektir. Kendisinden dolayı bilmek demek, duygularla bilmek demektir.

Eğer madde duygularla idrak etmekle sınırlı değilse, yani akılla da bilinenler varsa, demek ki bazı

maddelerin varlığına sonuçlarından dolayı karar veririz.

Bir şeyin varlığına karar vermek için duyular kâfi değildir.

Maddi olmayan ruhun, maddi olan bedeni nasıl olup da harekete geçirdiği D. Hume'da problemdir.

Madde tanımı duyularla sınırlı değildir.

Hume'nin probleminde bir yanlışlık vardır: onun maddiden kastı duyularla idrak edilendir. Fakat biz maddenin duyularla sınırlı olmadığını biliyoruz.

Hume, maddenin tanımını duyularla sınırlandırdığı için hataya düşer.

Maddi olmayan nedir? Maddi olamayandan kasıt,
maddi olanın bir türüdür. ← Bu görüşle aynıdır. →

Mutezileye göre hiçlik, imkân halinde varlıktır.

Maddi olmayan → maddenin bir türüdür

Maddi olmayan → yokluktur dersek, bu doğru bir tanım
olmaz.

Maddenin akılla idrak edilen tarafına maddi olamayan
denir.

Buradaki esas problem: maddenin tanımında bir sıkıntı
vardır.

Ruhun bedeni etkilemesi nasıl olabilir? Yer çekimi
kuvveti yani manyetik alanı gibi. Mıknatısın demiri
harekete geçirmesi gibi: Fakat bir farklılık vardır:

Ruhun bedeni etkilemesi yani bir tür kuvvet olduğu

anlaşılır. Şimdi o kuvvetin mahiyeti nedir?

Görünmeyen ama var olan manyetik kuvvetin demiri

harekete geçirmesi gibi, ruhunda bedeni harekete

geçirdiği anlaşılıyor. Bu mahiyet nedir? Nasıl bir

özelliğ taşıyor olabilir?

İnsan öldüğü zaman (yani ondan ruh çıktığı zaman) ilki

beyin ve omurilik sonra da kalp ölür. Yani insan

öldükten sonra bazı organları, kasları bir süre

yaşamını devam ettirir. İnsanın birden bire ölmemesi

ruhtaki kuvvetin mahiyetinin ne olduğunu sormamızı

gerektirir.

Kuvvet nasıl bir kuvvettir? Mahiyeti nedir kuvvetin?

Ruh bir kuvvettir, ruh bir enerjidir, ruh bir türlü, bir tarzda enerjidir. Kuvvet bir tarzda hareket ediyorsa (tek düzelik, basitlik, monotonluk varsa) kanundur o.

Kanun tek düze hareket etmektir.

Dolayısıyla Ruh: kanundur, fakat enerjili bir kanundur, kendi varlığını yapıcı, iş yapıcı bir kanundur.

Ruh: kuvvet, enerji taşıyan bir kanundur.

Ruh, vücut kuvveti olan bir kanundur. Bu ne demektir?

Ruh tek düze sistemin kanuna bağlı olarak bedenin işlemlerini sağlar. Fakat ruh bedenden çıkınca, o sistem bozulmaya başlar. Yani ruh kanun olmaktan çıkınca sistem dağılır, bozulur.

Ruhta kuvvet olmalı. Ruhtaki bu kuvvete tekabül edecek bir yapı olmalıdır.

Örneğin: mıknatıs ile kitap arasında bir kuvvet ilişkisi yoktur. Fakat mıknatıs ile demir arasında bir kuvvet ilişkisinin olduğunu biliyoruz.

Ruh da ancak beden ile karşılaşınca bir kuvvet ortaya çıkar.

D. Hume deneyci bir filozoftur.

Descartes'in felsefeye düalizmi sokması ondan sonraki tüm filozofların problem noktasını oluşturur.

Descartes'in ruh-beden ayrımı yapmasının nedeni nedir?

Descartes'in problemi kesin bilgi nedir problemidir.

Ruha atfedilen her ne varsa onları bedene atfedersek nasıl bir problem ortaya çıkar?

İnsandaki en temel iki duygu: haz ve acı

Ne oluyor da zihinde haz ve acı duyguları oluyor? Biz bir şeylerin acıya, bir şeylerin de hazzıya neden olduğunu biliriz. Fakat nasıl olduğunu, daha doğrusu haz ve acının nasıl meydana geldiğini bilmiyoruz.

İnsandaki duygular, özellikle haz ve acı duyguları ile ilgili hiçbir açıklamanın olmaması, Descartes'i beden dışında bedenden farklı ve ayrı bir varlığın var oluşuna götürür.

Ruhla ilgili bir tanım yoktur.

Bütün organların tek gaye için çalışması canlılık, buna neden olana ruh olduğu söylenir.

Zihin felsefesinin en önemli konusu ruh-beden problemidir.

D. Hume

Sofistlerle aynı düşünür, ancak şüphe kısmı hariç. Yani

Hume'da duyguların aldattığına dair bir bilgi yoktur.

Hume'nin bu düşüncesi Aristoteles ile aynıdır.

Hume, zihnin yapısı ile ilgili hiçbir fikir öne sürmez.

Zihindeki var olan şeyler zihnin kendisinden mi,

dışarıdan mı kaynaklanır problemini tartışır ve ona

göre, zihinde var olan şeyler deneyden

kaynaklanmaktadır, kaynağı duyumdur.

Hume'a göre, "hayaller gerçeklerle sınırlıdır."

Bilgilerimiz duyularımızla sınırlıdır. Zihnin işlevi ise

ancak duylardan gelen bilgiyi birleştirme ve

ayrıştırmadır. İnsan daha önce görmediği bir şeyi

hayal edemez.

D. Hume'nin en büyük problemi nedensellik
problemidir.

Zihin birleştirme ve ayrıştırmayı gerçekleştirirken 3
ilkeye göre yapar:

Benzerlik, zaman ya da etki ve neden-etki bağlılığı.

Kant'ın bütün felsefesi Hume'nin nedenselliği üzerine
inşa edilmiştir.

Hume'nin amacı bilgi ile inancı birbirinden ayırmaktır.

Yani zihnin işlediğini, çalıştığını göstermek

Hume,

Kesin bil bilgi aramaktadır. (bilgi ile inancı birbirinden
ayırmaya çalışmaktadır) Hume, bilginin sınırlarını
belirlemeye çalışmaktadır.

Hıristiyanlığa göre inanç, aklen kavranamıyor olmayı gerektirir. Yani 5 duyuya hitap etmemelidir inanç.

Tümevarım, yani akli olan

İslamiyet'te inancın makul olma zorunluluğu vardır.

Yani akılda başlamış olması gerekir.

Akli (tümdengelim-apriori) *Makul (tümevarım-aposteriori)

Tümdengelimde itiraz eden filozoflar, tümdengelimde hiçbir şey öğretmediğini düşündükleri için itiraz ederler. Tümdengelimde bilgi genişlemez.

Tümdengelimde göre, birinci önermenin doğruluğu kabul edildiği vakit, diğer öncüller zorunlu olarak doğru kabul edilir.

Aklinin öbür adı aprioridir. Yani doğrudan doğruya zihinden kaynaklanan demektir. Zihne dayalı bilgi evrensel bilgidir.

Tümevarım, başlangıcı akılda olan demektir. Makuldür ama kesin değildir.

“İnanç” kelimesi hiçbir filozofta aynı anlama gelmez.

Kant: “İnanca yer açmak için bilgiyi inkâr ettim.”

D. Hume → nedensellik → Hume ve Kant’ın en önemli problemidir.

Zihin deneyden gelmeyen, deneye dayanmayan bir kavram türetemez. Bizim idelerimiz, kavramlarımız kısaca tüm zihin içeriklerimiz deneyden gelir.

Bütün filozoflarda temel problem aslında kesin bilgi problemidir.

Duyuların getirdiği dışında bir bilgiye sahip değiliz.

Nedensellik ile ilgili elimizde bilgi yoktur.

Epistemolojik açıdan Hume nedenselliği eleştirir. Bizim

nedensellik ile ilgili (neden-sonuç ile ilgili)

söylediklerimiz, nedenselliğin nedeni olan şey değil;

alışkanlık ile ilgilidir.

Nedenselliği, nedenselliğin nedeni olan şeyle değil;

alışkanlık ile biliyoruz.

Örneğin: güneş yarın doğacaktır önermesinde biz

güneşin daha önce doğmuş olduğunu

deneyimlemeseydik ve bunun sonucunda

bilmeseydik, hiçbir açıklama getiremezdik.

Alışkanlık, beklenti meydana getirir. Beklenti bir tür

inançtır.

Zihnimize iki tür işlemler vardır:

İdea ilişkileri ($2*15=60/2$) ve olgu

sorunları (güneş yarın doğacaktır)

Aprioridir. Çelişki barındırmaz ve kesindir. Olgu

sorunları mümkündür, fakat kesin değil-

İdea ilişkileri zihnimize aittir. dir. Olgu

sorunları duyularımıza aittir.

Olgu sorunları ile ilgili emin olmamızı sağlayan delilin

içyapısı nedir?

Hume'a göre alışkanlıktan kaynaklanır.

Bilgisel açıdan kesin diyebileceğimiz bilgi, idea

ilişkileridir.

Immanuel Kant

Kant, Hume'dan önce olgu sorunlarının da bilgisel açıdan kesin olduğunu varsaymaktadır. Fakat Hume'nin nedenselliğe getirdiği eleştiriden sonra Kant aklın sınırlarını sorgular.

Temel problemi: "nasıl biliyorum"

Kant'ın felsefesinin tamamı bir zihin felsefesidir.

Kant'ın nasıl biliyoruz sorusuna verdiği cevap:

bildiklerimiz ile bilemediklerimizi ayırmamız gerekir.

Gerçekten bildiklerimiz ile bilemediklerimiz vardır.

Neyi bilebiliriz: Kant, neyi bilip; neyi bilemeyeceğimizi sorgular.

Temel problemi de bildiklerimiz ile bilmediklerimiz ayırt etmek.

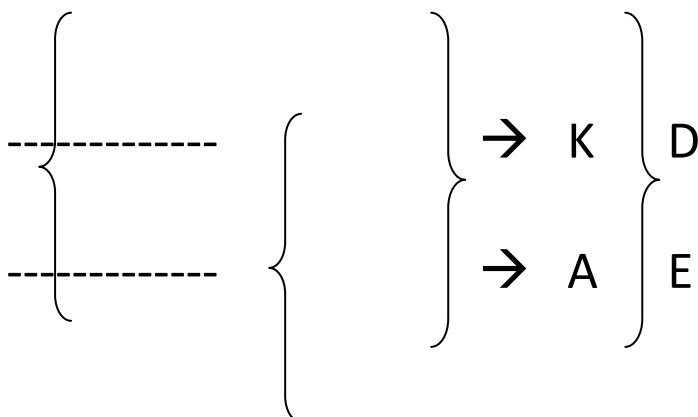
Kant ve Hume bilginin sınırlarını çizmeye, belirlemeye çalışırlar.

Kesin bilgi nedir?

Kant, felsefi anlamda kesin bilgi açısından ne kadar biliyoruz, bunu sorgular. Kant ve Hume idea ve olgu sorunları ilişkisini kabul eder.

Kant metafiziği bir kenara bırakarak, neyi bilip; neyi bilemeyeceğimizi sorgular.

Kant'a göre bilgi mümkündür. Bilgi Kant'a göre nasıl meydana gelir.

Fenomen Zaman → T Ğ
Numen ----- ve → E R

→→→ BİLGİ

----- Mekân → G L

Görünüşler → O N

----- → R D

→ İ R

M

Maddenin bir numen, bir de fenomen olmak üzere iki yönü vardır. Kant, maddenin bilgimize açık olmayan

bir tarafının (numen) olduğunu göstermeye çalışır.

Fenomen maddenin duyularımıza açık yönüdür.

Kant'a göre, insan zihni zaman ve mekân olmaksızın

düşünemez. Maddenin kendisinde zaman ve mekân

var mı bilmiyoruz, fakat zaman ve mekân olmaksızın düşünemeyeceğimizi biliriz.

Değerlendirme on iki kategori içinde olur.

İnsan anlamaya çalışmalıdır, kural koymaya değil.

Bilgi pasiftir. (örneğin: ay tutulacağı için ben o günü, o tarihi bilirim; yoksa ben bildiğim için ay tutulmaz.)

Bilgi, var olanı şekillendirmek değildir, ona yönelmek durumundadır. Bilgi pasiftir, insan ancak anlamaya çalışmalıdır.

(Bu on iki kategoriyi değerlendirende bir tek merkez, siysem ya da mekanizma olmalıdır. Bu tek merkez ancak ruh olabilir. Çünkü biz bu on iki kategorinin tek merkez tarafından değerlendirilmediğini, kontrol

edemediğini varsayarsak eğer bilgi meydana gelmez.

Örneğin: göz görür, kulak işitir, burun kuku alır, fakat

tüm bunların hepsi tek merkez tarafından

değerlendirilmemiş olsaydı, gözün gördüğünden

kulağın haberi olmazdı, kulağın işittiğinden başka bir

duyunun haberi olmazdı gibi bir sonuç ortaya çıkardı.

Dolayısıyla böyle bir durumda bilginin meydana

gelmesi olanaksızlaşırđı.

Bilgiler ancak tek merkezde değerlendirilmek

zorundadır.)

Akıl var olana tabi olmak zorundadır; onu değiştirmek

değil.

Teklik = ruh = ben = akıl → tüm bu kavramlar aynı yeteneğin farklı adlarıdır. Aynı yetenekteki farklı işlevlere verilen addırlar.

Kant'a göre biz ancak fenomenleri bilebiliriz. Numeni ise bilemeyiz.

Kant bilginin sınırlarını çizmeye çalışır. Numen alanı bilemediğimiz halde Kant'ın onu yok saymamasının nedeni nedir? Başka bir deyişle, Kant'ın maddede bilinmeyen bir yanın olduğunu söylemesinin nedeni nedir?

1- Bilgimiz sınırlıdır. Bilgilerimizin sınırlarını çizmek için. (fenomeni bilebiliriz; numeni bilemeyiz.)
bilgimizin sınırlarını göstermek.

2- İnanca yer açmak için. (inancın konuları numen alanla ilgilidir.)

Kant'a göre aklın numen alanla ilgili konuşması kuruntudur, antinomidir.

(Marx'ın felsefesi birebir Hegel'in felsefesinin

kopyasıdır. Hegel Hıristiyanlık teslis görüşünü, inancını akılla temellendirmeye çalışır.

Değerlendirmenin olabilmesi için tek bir 1 merkez olmalıdır.)

Duyulara açık olmayan alanla ilgili (numen)

konuşamayız. Aksi durumda antinomiye düşeriz.

Kant : "İnanca yer açmak için bilgiyi inkâr ettim."

Kant, zihin felsefesiyle bilginin sınırlarını göstermeye çalışır.

Numen kısma akıl geçiyorsa metafizik yapıyordur.

Metafizik bilgi değildir. Ancak fenomen bilgi olabilir.